

Н. М. Корчак

доктор юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри публічної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ РИНКУ АЗАРТНИХ ІГОР ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Ця стаття зосереджується на аналізі важливості державного регулювання азартних ігор з метою забезпечення прозорості, справедливості та відповідальної гри. В умовах глобалізації та широкого розповсюдження онлайн-гемблінгу, виникає необхідність в розробці ефективних механізмів контролю та захисту прав гравців. Стаття охоплює ключові аспекти, такі як ліцензування та сертифікація операторів, захист прав гравців, боротьба зі зловживаннями та шахрайством, а також принципи відповідальної гри. Особлива увага приділяється необхідності встановлення чітких правил та стандартів для операторів азартних ігор, а також розробці механізмів захисту прав споживачів, що включають захист особистих та фінансових даних, просвітницьку діяльність, та запобігання участі неповнолітніх у гемблінгу. Стаття також розглядає важливість відповідальної гри як способу запобігання залежності від азартних ігор та її соціальних наслідків. Підсумовуючи, автор наголошує на важливості інтегрованого підходу, який об'єднує зусилля держави, операторів ігор та громадськості для створення безпечного, справедливого та здорового ігрового середовища. У статті також акцентується увага на ролі державного регулювання у забезпеченні прозорості операцій азартних ігор, виявленні та попередженні шахрайських дій та зловживань, що включає в себе аудит і моніторинг фінансових транзакцій, а також співпрацю з правоохоронними органами. Автор підкреслює, що такі заходи не лише сприяють захисту гравців, але й допомагають утримувати репутацію індустрії на високому рівні. Доведено, що державне регулювання є необхідним для створення здорової конкурентної середовища на ринку азартних ігор, запобігаючи монополізації та недобросовісній конкуренції. Важливою є також роль регуляторів у стандартизації практик та процедур на міжнародному рівні, що стає особливо актуальним у контексті глобалізації. Визначено, що ефективне державне регулювання може відігравати ключову роль у забезпеченні сталого розвитку індустрії азартних ігор. Це не тільки захищає інтереси гравців та суспільства, але й сприяє економічному зростанню, підтримуючи справедливі та прозорі умови для всіх учасників ринку.

Ключові слова: азартні ігри, лотереї, етика, державне регулювання, прозорість, справедливість.

Постановка проблеми. Актуальність державного регулювання азартних ігор в сучасному світі не можна недооцінювати. У період глобалізації та стрімкого розвитку цифрових технологій, індустрія азартних ігор зазнала значних змін. Поява онлайн-казино та ігрових платформ зробила азартні ігри доступнішими, одночасно породивши нові виклики для регулювання цієї сфери. Забезпечення прозорості, справедливості, та захисту прав споживачів у цьому контексті стає особливо актуальним. Проблематика регулювання азартних ігор має велике соціально-економічне значення, оскільки впливає не тільки на індустрію розваг, але й на соціальне благополуччя, правопорядок,

а також фінансову стабільність. Наразі існує ряд викликів, які роблять державне регулювання особливо важливим: інтернет-гемблінг став широко розповсюдженим, що вимагає нових підходів до регулювання, особливо у контексті міжнародного законодавства; збільшення доступності азартних ігор збільшує ризики для споживачів, включаючи шахрайство та залежність від азартних ігор; залежність від азартних ігор стала серйозною соціальною проблемою, що вимагає комплексного підходу до її вирішення; важливо гарантувати, що доходи від азартних ігор не використовуються для нелегальної діяльності, такої як відмивання грошей або фінансування злочинності; індустрія азарт-

них ігор повинна бути соціально відповідальною, вносячи свій вклад у запобігання негативним соціальним наслідкам. У цьому контексті, вивчення та впровадження ефективних методів державного регулювання азартних ігор стає актуальним не лише для забезпечення справедливого та прозорого ринку, але й для захисту суспільних інтересів у широкому сенсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання адміністративно-правового забезпечення державного управління в сфері азартних ігор та лотерей в Україні та інших країнах на протязі різних періодів були предметом дослідження таких вчених, як В. Авер'янов, А. Баженова, Д. Бараненко, С. Бевз, Б. Бурлаков, О. Гетманець, В. Дорогих, І. Зозуля, М. Лиськов, Є. Лукаш, О. Музичук, О. Смолка, З. Топорецька, В. Туманов, С. Шатрава та інші. Водночас, огляд наявних наукових робіт, присвячених питанням забезпечення державного контролю в секторі азартних ігор та лотерей, виявляє брак узгодженого та цілісного підходу до розуміння сутності, значущості та майбутнього розвитку адміністративно-правового регулювання у цій сфері, особливо у контексті діяльності та функціонування Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей. Більшість наукових досліджень зосереджена переважно на загальних аспектах державного регулювання у сфері азартних ігор і лотерей та їх адміністративно-правовому забезпеченні.

Мета статті полягає у теоретичному аналізі та визначенні практичних кроків і політик, які можуть бути вжиті державами та регуляторними органами для покращення регулювання ринку азартних ігор.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання азартних ігор є критично важливим з кількох причин, які стосуються як економічної, так і соціальної сфер життя. Розглянемо основні аспекти цієї важливості:

1. **Захист прав споживачів.** Однією з основних цілей регулювання є захист гравців від нечесних або шахрайських практик. Це включає забезпечення чесності ігор, прозорості правил, а також справедливості розрахунків виграшів.

2. **Превенція злочинності та відмивання грошей.** Азартні ігри можуть бути використані для відмивання нелегальних коштів або інших злочинних діяльностей. Державне регулювання допомагає у запобіганні таких дій шляхом встановлення строгих фінансових контролів та аудиту.

3. **Мінімізація соціальних шкідливих наслідків.** Залежність від азартних ігор є серйозною проблемою, яка може призвести до руйнування особистих і сімейних життів, а також загальносоціальних проблем. Регулювання може включати заходи, спрямовані на просвітництво, обмеження доступності та підтримку тих, хто страждає від залежності.

4. **Економічна стабільність та прозорість.** Належне регулювання забезпечує економічну стабільність у цій галузі, запобігаючи фінансовим коливанням, які можуть бути викликані шахрайством або нестабільною діяльністю операторів.

5. **Створення сприятливого інвестиційного клімату.** Чіткі правила та регулювання створюють надійне середовище для інвесторів, що сприяє розвитку та зростанню галузі.

6. **Запобігання монополізації ринку.** Державне регулювання може запобігати формуванню монополій або недобросовісній конкуренції, що забезпечує рівні умови для всіх учасників ринку (таблиця 1) [1–2].

Ліцензування та сертифікація в індустрії азартних ігор є ключовими компонентами державного регулювання, які забезпечують прозорість, справедливість і безпеку цієї галузі. Ці процеси відіграють важливу роль у створенні довіри до індустрії азартних ігор та захисті прав споживачів.

Ліцензування азартних ігор є процесом, який дозволяє державним органам контролювати діяльність операторів азартних ігор. Це забезпечує, що всі оператори відповідають встановленим законодавчим та регуляторним стандартам. Основні аспекти ліцензування включають: перевірку фінансової стійкості (забезпечення того, що оператори мають достатньо ресурсів для виплати виграшів гравцям); перевірку ділової репутації (важливо, щоб оператори мали чисту історію та не були пов'язані з нелегальною діяльністю); вимоги до прозорості діяльності (оператори повинні вести прозорий бізнес, включаючи чітке вказування правил ігор, шансів на виграш та умов використання послуг); захист даних та приватності користувачів (забезпечення безпеки особистих та фінансових даних гравців) [3].

**Заходи забезпечення прозорості та справедливості ринку азартних ігор
через державне регулювання**

Аспект	Заходи	Очікувані результати
Ліцензування	Видача ліцензій лише надійним операторам з чіткою історією та репутацією. Суворі правила та процедури ліцензування. Регулярні перевірки ліцензіатів.	Зниження ризику шахрайства та нечесної гри. Захист прав гравців. Підвищення довіри до ринку азартних ігор.
Прозорість	Публікація інформації про власників та бенефіціарів операторів азартних ігор. Розкриття інформації про ігри, виплати та RTP (коефіцієнт повернення гравцеві). Забезпечення доступності даних про азартні ігри для дослідницьких та аналітичних цілей.	Збільшення прозорості ринку азартних ігор. Підвищення рівня обізнаності гравців. Ускладнення маніпулювання та шахрайства.
Справедливість	Забезпечення чесного та неупередженого результату ігор. Захист гравців від маніпулювання та шахрайства. Впровадження ефективних систем вирішення спорів.	Збільшення довіри до ринку азартних ігор. Захист прав гравців. Створення безпечного та чесного середовища для азартних ігор.
Відповідальна гра	Запровадження програм та інструментів для запобігання азартній залежності. Надання інформації та підтримки гравцям, які борються з азартною залежністю. Співпраця з організаціями, що займаються лікуванням азартної залежності.	Зниження ризику розвитку азартної залежності. Захист вразливих груп населення. Створення відповідального середовища для азартних ігор.
Податкова політика	Справедливе та прозоре оподаткування азартних ігор. Використання податкових надходжень для фінансування програм з запобігання азартній залежності та інших соціальних програм.	Збільшення доходів держави. Фінансування програм з запобігання азартній залежності та інших соціальних програм.

Джерело: систематизовано автором

Сертифікація в індустрії азартних ігор зосереджується на гарантуванні справедливості та надійності ігор. Вона включає: перевірка генераторів випадкових чисел (це гарантує, що ігри базуються на чесному випадковому виборі, не даючи переваги операторам або гравцям); тестування програмного забезпечення (переконування, що ігрове програмне забезпечення працює належним чином і не містить помилок або шкідливих елементів); відповідність стандартам якості та безпеки (гарантування, що продукти відповідають національним та міжнародним стандартам безпеки).

Ліцензування та сертифікація відіграють вирішальну роль у забезпеченні чесної та безпечної операційної середовища в індустрії азартних ігор, створюючи основу для довіри з боку гравців та інвесторів, а також допомагаючи у запобіганні зловживань і шахрайства [4].

Захист прав гравців у сфері азартних ігор є одним із ключових аспектів державного регулювання. Ефективний захист прав гравців не тільки сприяє створенню чесної і прозорої ігрової середовища, але й зміцнює довіру до індустрії азартних ігор. Основні заходи захисту прав гравців включають:

Гарантування чесності та прозорості ігор. Це включає чітке інформування про правила ігор, алгоритми виплат, шанси на виграш, а також

незалежне тестування ігрових систем на предмет справедливості.

Захист персональних та фінансових даних. Забезпечення конфіденційності та безпеки персональних та фінансових даних гравців є критично важливим. Це включає впровадження сучасних методів шифрування та безпеки даних.

Підтримка відповідального гемблінгу. Ініціативи, спрямовані на запобігання залежності від азартних ігор, є важливим елементом захисту гравців. Це може включати інформаційні кампанії, інструменти самоконтролю, ліміти на ставки, а також доступ до допомоги та підтримки в разі проблем із гемблінгом.

Швидке та справедливе вирішення спорів. Наявність ефективних механізмів для розгляду скарг і вирішення спорів між гравцями та операторами азартних ігор є необхідною. Це допомагає у вирішенні конфліктів та підтримує довіру гравців до системи.

Освіта та просвітництво гравців. Інформування гравців про ризики, пов'язані з азартними іграми, і навчання відповідальним ігровим практикам є ключовим елементом захисту їхніх прав.

Запобігання участі неповнолітніх у гемблінгу. Строге дотримання вікових обмежень та перевірка віку гравців є важливим для захисту молоді від негативного впливу азартних ігор.

Захист прав гравців вимагає комплексного підходу та активної ролі регуляторних органів. Ефективний захист заснований на сумісній роботі держави, операторів азартних ігор та громадськості, метою якої є створення безпечно-го, справедливого та відповідального ігрового середовища.

Боротьба зі зловживаннями та шахрайством у сфері азартних ігор є важливою частиною державного регулювання. Азартні ігри приваблюють значні фінансові потоки, що може створювати сприятливі умови для різних видів зловживань та шахрайських дій. Ефективні стратегії боротьби з такими діями включають [5–6]:

1. Строгі процедури ліцензування та моніторингу. Ретельний відбір та перевірка операторів азартних ігор, щоб переконатися у їхній надійності та добросовісності. Це включає перевірку фінансової стабільності, ділової репутації та дотримання законодавчих норм.

2. Використання передових технологій. Застосування сучасних технологічних рішень для моніторингу та аналізу ігрових операцій. Це допомагає виявляти підозрілу діяльність, таку як маніпулювання іграми або використання відмитих коштів.

3. Співпраця з правоохоронними органами. Тісна взаємодія з правоохоронними органами для ефективного реагування на випадки шахрайства та інші злочини. Це включає обмін інформацією та координацію дій.

4. Захист персональних та фінансових даних гравців. Впровадження суворих заходів безпеки для захисту даних гравців, що зменшує ризик шахрайських дій, таких як крадіжка ідентичності та фінансове шахрайство.

5. Підвищення обізнаності та освітні кампанії. Інформування гравців про ризики, пов'язані з азартними іграми, та методи запобігання шахрайству. Освіта гравців є важливим елементом у зменшенні вразливості до шахрайських дій.

6. Регулярні аудити та перевірки. Проведення незалежних перевірок та аудитів ігрових операцій та фінансових потоків, щоб виявляти та запобігати можливим зловживанням. Регулярні аудити та перевірки є важливим елементом державного регулювання в індустрії азартних ігор, які забезпечують дотримання встановлених стандартів і норм. Ці дії виконують кілька ключових функцій. Перевірка відповідності законодавству. Регулярні аудити допомагають переконатися, що оператори азартних ігор дотримуються всіх діючих законів та регуля-

цій. Це включає ліцензування, фінансові умови, захист даних гравців, та інші важливі аспекти.

Забезпечення справедливості ігор. Аудити ігрових систем та програмного забезпечення допомагають гарантувати, що ігри є справедливими та не мають вбудованих маніпуляцій, які можуть надавати перевагу оператору або певним гравцям.

Фінансова прозорість. Перевірка фінансової діяльності операторів дозволяє виявити можливі випадки відмивання грошей або інших фінансових зловживань. Це також забезпечує, що оператори мають достатньо коштів для виплати виграшів.

Перевірка відповідальності гри. Аудити перевіряють, чи вживаються операторами необхідні заходи для запобігання залежності від азартних ігор, включаючи надання інформації про відповідальну гру, інструменти самоконтролю для гравців, та підтримку тих, хто страждає від проблемних азартних ігор.

Захист прав споживачів. Аудити також перевіряють, чи дотримуються оператори правил щодо захисту прав споживачів, включаючи чесність умов та правил ігор, та ефективність механізмів для вирішення скарг та спорів.

Регулярні аудити та перевірки, проведені компетентними органами або незалежними аудиторськими компаніями, є необхідними для підтримки високого рівня довіри та безпеки в індустрії азартних ігор. Вони відіграють ключову роль у запобіганні шахрайства та зловживань, а також у підтримці здорового та стабільного ігрового ринку.

Відповідальна гра є однією з ключових концепцій у сфері азартних ігор, яка забезпечує захист гравців від потенційних негативних наслідків ігрової діяльності. Цей термін охоплює ряд практик та політик, які впроваджуються операторами азартних ігор та державними регуляторами з метою створення безпечного ігрового середовища. Основні аспекти відповідальної гри включають [7–8]:

По-перше, просвітництво гравців. Інформування гравців про ризики, пов'язані з азартними іграми, та навчання відповідальним ігровим практикам. Це включає надання інформації про шанси на виграш, правила гри, та наслідки гемблінгу.

По-друге, інструменти самоконтролю для гравців. Надання гравцям інструментів для контролю над їхнім ігровим поведінкою, таких як ліміти на депозити, ставки, втрати та час, проведений у грі.

По-третє, виявлення та підтримка гравців із проблемним гемблінгом. Раннє виявлення гравців, які можуть страждати від залежності від азартних ігор, та надання їм необхідної допомоги та ресурсів для подолання залежності.

По-четверте, вікові обмеження та запобігання участі неповнолітніх. Забезпечення дотримання вікових обмежень із застосуванням ефективних механізмів перевірки віку, щоб неповнолітні не могли брати участь в азартних іграх.

По-п'яте, взаємодія з організаціями, що допомагають гравцям. Співпраця ігрових операторів з організаціями, які надають допомогу людям з проблемами гемблінгу, та підтримка таких організацій.

По-шосте, етичний маркетинг та реклама. Застосування етичних стандартів у рекламі азартних ігор, щоб уникнути неправдивої чи оманливої інформації та захистити уразливі групи населення.

По-сьоме, співпраця з регуляторами та участь у програмах відповідального гемблінгу. Активна участь операторів азартних ігор у розвитку та впровадженні програм відповідального гемблінгу у співпраці з державними регуляторами.

Відповідальна гра є важливим елементом у створенні здорового та стабільного ігрового середовища, що сприяє захисту гравців від негативних наслідків азартних ігор та забезпечує баланс між насолодою від гри та її безпекою.

Висновки. Стаття зосередилася на аналізі важливості державного регулювання в індустрії азартних ігор, з особливим акцентом на забезпечення прозорості, справедливості, та захисту прав гравців. Важливі висновки, до яких можна прийти, включають: необхідність державного регулювання (для забезпечення чесного та безпечного ігрового середовища, а також захисту прав гравців, необхідне ефективне державне регулювання, що включає ліцензування, контроль та нагляд за діяльністю операторів азартних ігор); ліцензування та сертифікація як ключові засоби регулювання (вони гарантують, що ігрові оператори дотримуються високих стандартів чесності, прозорості та безпеки); захист прав гравців (важливо забезпечувати права гравців через чесність ігор, захист персональних та фінансових даних, а також заохочення відповідальної гри); відповідальна гра як запорука стабільності індустрії (ініціативи відповідальної гри, включаючи просвітництво гравців

та інструменти самоконтролю, є ключовими для запобігання проблемному гемблінгу та забезпечення балансу між задоволенням від ігор та їх безпечністю); співпраця та міжнародний обмін досвідом (ефективне регулювання вимагає співпраці між різними країнами та регіонами, а також обміну найкращими практиками для адаптації до змінюваних умов ігрового ринку); неухильне виконання законодавства (ефективне регулювання вимагає строгого дотримання законодавчих рамок та регуляторних вимог як з боку операторів, так і з боку регулюючих органів). У підсумку, державне регулювання в індустрії азартних ігор має велике значення для забезпечення її прозорості, справедливості, та безпеки. Воно сприяє створенню стабільного ігрового середовища, де права та інтереси гравців захищені, а індустрія може ефективно розвиватися та процвітати.

Список використаної літератури:

1. Лиськов М. О. Повноваження та компетенція органів виконавчої влади у сфері лотерейної діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2016. Вип. 20. С. 52–55.
2. Гетманцев Д. О. Азартна гра в Україні та за кордоном. Нарис сучасної теорії правового регулювання ігор на гроші: монографія. Київ: СЕЕМ Принт, 2008. 209 с.
3. Топорецька З. Система публічного управління гральним бізнесом в Україні та її елементи. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2022. № 1 (45). С. 215–221.
4. Профатіло К. В. Принципи організації та діяльності Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2021. № 53. С. 50–54.
5. Ковтун Є. В. Правове регулювання грального бізнесу в Україні та іноземних держав. Київ: ЗАТ «ИГ-Р-ОК», 2008. 135 с.
6. State Treaty on the re-regulation of gaming in Germany. URL: https://www.gluecksspiel-behoerde.de/images/pdf/GluStV_2021_english.pdf.
7. Правове регулювання грального бізнесу: європейський досвід, практика в пострадянських країнах, перспективи України / за заг. ред. І. В. Сергієнко, І. Ю. Фоміна, Р. Б. Хорольського. Київ: Юридична компанія «Фомін, Сергієнко та партнери», 2015. 136 с.
8. Капітаненко Н. П. Європейський досвід правового регулювання азартних ігор. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2009. № 4. С. 73–78.

Korchak N. M. Ensuring transparency and fairness of the gambling market through government regulation

This article focuses on analyzing the importance of government regulation of gambling in order to ensure transparency, fairness and responsible gaming. In the conditions of globalization and widespread online gambling, there is a need to develop effective mechanisms for control and protection of players' rights. The article covers key aspects such as operator licensing and certification, player protection, anti-abuse and fraud, and principles of responsible gaming. Particular attention is paid to the need to establish clear rules and standards for gambling operators, as well as the development of mechanisms for the protection of consumer rights, including the protection of personal and financial data, educational activities, and the prevention of the participation of minors in gambling. The article also examines the importance of responsible gaming as a way to prevent gambling addiction and its social consequences. In conclusion, the author emphasizes the importance of an integrated approach that combines the efforts of the state, gaming operators and the public to create a safe, fair and healthy gaming environment. The article also focuses on the role of state regulation in ensuring transparency of gambling operations, detection and prevention of fraudulent actions and abuses, which includes auditing and monitoring of financial transactions, as well as cooperation with law enforcement agencies. The author emphasizes that such measures not only contribute to the protection of players, but also help to maintain the reputation of the industry at a high level. It has been proven that government regulation is necessary to create a healthy competitive environment in the gambling market, preventing monopolization and unfair competition. The role of regulators in standardizing practices and procedures at the international level is also important, which becomes especially relevant in the context of globalization. It was determined that effective government regulation can play a key role in ensuring the sustainable development of the gambling industry. This not only protects the interests of players and society, but also promotes economic growth by maintaining fair and transparent conditions for all market participants.

Key words: *gambling, lotteries, ethics, state regulation, transparency, justice.*